

[A. C. Normann.]

kedsforhold var egnet til at værne butikshandelen mod at blive knust af udenlandske koncerner, bredte sig. Så meget og så hurtigt, som forholdene har ændret sig siden henimod større enheder og en ændret struktur, med tilsynekomsten af varehuse og supermarkeder i meget større omfang, var der nok ikke andet at gøre end at opgive de svage rester af det gamle værn for de mindre butikshandlere og — således som ministeren foreslår det — sørge for en omstillingsperiode, i hvilken en ny retstilstand på dette område kan forberedes.

Personlig tror jeg, det vil gå sådan, at de små butikkers ofte bedre og mere individuelle service stadig vil have sit store publikum. I de store vestlige lande har den almindelige detailhandel at dømme efter antallet af små butikker ingenlunde ladet sig slå ud; den trives i Tyskland, i Frankrig og navnlig i Amerika stadig udmærket trods udviklingen af de store forretninger. Jeg understreger, at det radikale venstre nødig ser den almindelige detailhandel fortrængt fra gadebilledet i købstæder og småbyer.

Med et sideblik til lovforslaget om statsgarantier for finansieringsinstitutter inden for detailhandelen synes jeg, det er nødvendigt, at ministeren, førend lovforslaget kommer til anden behandling, forklarer lidt nærmere om hensigten med lovforslaget, der netop motiveres med enbutikssystemets afvikling. Det hedder i fremsættelsen om den foreslåede forbedring af finansieringsmulighederne, at der især er tænkt på områder, hvor konkurrenceforholdene berøres af den foreslåede ændring i næringslovens § 26, men nogen rettesnor er der derudover ikke givet.

Dette kan enten læses som et ønske om støtte til opretholdelse af mange butikker, ejet af samme person eller selskab, eller som et ønske om at komme de detailhandlere, som efter 1970, når den nye bestemmelse gælder, kommer ud for en skærpet konkurrence fra de store sammenslutninger, eventuelt med udenlandsk økonomisk baggrund, til hjælp med rationalisering og butiksfrembringelser. Er den første form for strukturændring med i tankerne, vil det føles meget hårdt af de mindre handlende, af hvilke de fleste jo ikke kan udvide eller

væsentligt rationalisere, at man ikke blot giver frit løb for butikskæde- og storhandel, men yderligere hjælper disse med finansiering. Jeg ved godt, at der kan være en begrundelse i konkurrencen mellem dansk og udenlandsk kapital; men de større firmaer har nu lettest ved at låne uden statsgaranti og lettest ved at finansiere selv, og jeg synes derfor, at man, indtil erfaringer er indvundet, bør give de mindre handlende prioritet ved anvendelsen af dette beskedne garantibeløb, og jeg håber, dette er ministerens hensigt.

Skulle enbutikssystemet have været opretholdt, måtte man på et langt tidligere tidspunkt have gennemført en ændring af næringslovens § 26 gående ud på, at udelukkende produkter fremstillet i egen virksomhed måtte sælges i sådanne butikker, eller også simpelt hen konsekvent have forbudt mere end én butik i samme kommune. Nu var udviklingen i kraft af bestemmelsernes løshed skredet så hurtigt frem, at paragraffen i stedet for at være en beskyttelse af de mindre virksomheder efterhånden nærmest var blevet en beskyttelse af de store sammenslutninger og altså fremmede disses muligheder for at oprette supermarkeder eller butikskæder. Disse store virksomheder var i stor udstrækning også producenter, hvad den lille detaillist sjældent kan være.

Nu har handelsministeren jo understreget, at lovforslaget også efter hans opfattelse er et liberaliseringsforslag. Jeg synes, ministeren har ret heri og derved har gjort sig fortjent til hædrende omtale. Det tjener næringslovskommissionen til stor ære, at den har kunnet samles om et forslag om retsregler for en ramme om Danmarks næringsliv, der er frigørende i stedet for indsnævrende. Det falder naturligt i den forbindelse at tænke på den mere end hundrede år gamle næringslov af 1857, der også gennemførtes som en frigørelse, afløsende lavstvangens spændetrøje. Der er grund til at minde om det, fordi resultaterne af denne liberalisering var så fremragende, at de vakte forbavelse både hos tilhængere og modstandere, der havde vænnet sig til den tankegang, at det ikke kunne være anderledes, end at man måtte opretholde de indskrænkninger i friheden, man den-